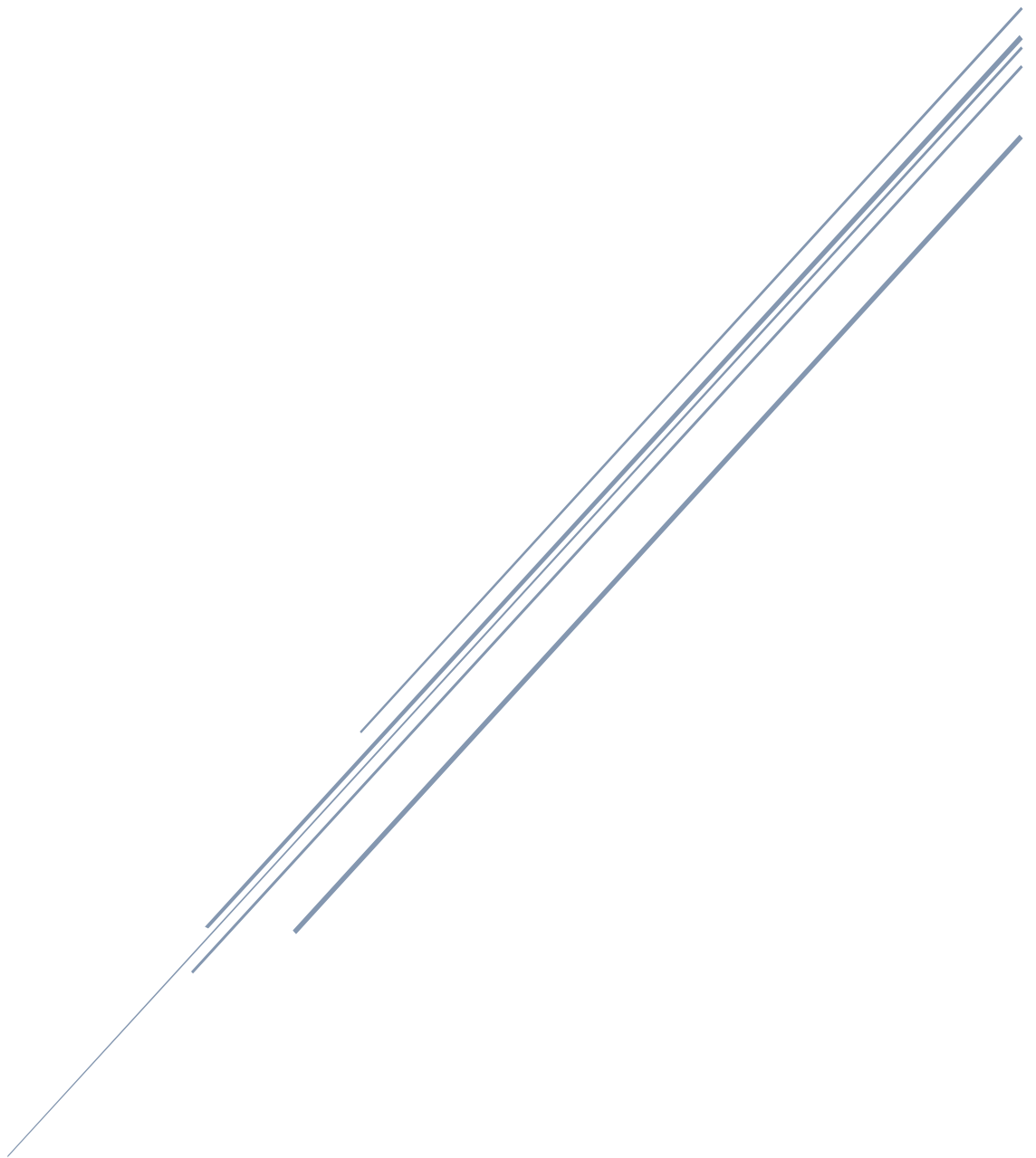

TALOUDEN TASAPAINOTTAMISSUUNNITELMA 2026–2028

Karijoen kunta

Kunnanhallitus 7.9.2026
Kunnanvaltuusto 14.9.2026

Sisällys

1. Lähtötilanne.....	1
1.1 Kunnan talouden kehitys.....	3
1.2 Kunnan toiminnan keskeiset tarkastelukohteet.....	4
2. Toimintojen tarkastelu, valinnat ja vaikutukset	5
2.1 Henkilöstökulut.....	5
2.2 Kiinteistöt ja toimitilat	6
2.3 Kunnan palvelut.....	8
2.4 Tulot ja omaisuuden hallinta	11
3. Yhteenveto ja toimenpiteiden vaikutukset	14

1. Lähtötilanne

Karijoen kunnan käyttötalous kiristyi vuosina 2024–2025, ja vuosien 2026–2028 taloussuunnitelma on alijäämäinen kaikkina suunnitelmavuosina. Vuoden 2026 hyväksytyn talousarvion alijäämä on noin 157 000 euroa. Talousarvion hyväksymisen jälkeen valtionosuudet ovat pienentyneet noin 61 000 euroa ja veroennuste on laskenut noin 55 000 euroa, eli tulot ovat yhteensä laskeneet noin 116 000 euroa. Jos talousarvion alijäämä, sekä verotulojen ja valtionosuuden muutokset toteutuvat täysimääräisesti, muodostuu vuoden 2026 alijäämäksi noin 273 000 euroa.

FCG:n Karijoen talouden painelaskelma osoittaa, että kunnan talouden rakenteellinen epätasapaino syvenee vuosina 2026–2032, ellei sopeuttavia toimenpiteitä tehdä. Laskelmassa on huomioitu väestön väheneminen, kunnallisveroprosentin säilyminen ennallaan 9,80 prosentissa sekä verotulojen ja valtionosuuksien vuosittainen vaihtelu.

Karijoki								
Väestöennusteena: Tilastokeskus 2024 (vuoden 2025 toteumalla oikaistu)								
	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Asukasluku	1 135	1 123	1 109	1 097	1 087	1 078	1 067	1 058
Veroprosentti	9,80	9,80	9,80	9,80	9,80	9,80	9,80	9,80
Toimintakate, 1000 €	-3 229	-3 620	-3 771	-3 909	-4 050	-4 191	-4 352	-4 503
Toimintakatteen muutos, 1000 €	-148	-391	-150	-138	-142	-141	-161	-152
...muutos, %:a	4,8 %	12,1 %	4,1 %	3,7 %	3,6 %	3,5 %	3,8 %	3,5 %
Kunnallisvero, 1000 €	1 888	2 085	2 017	2 062	2 115	2 168	2 219	2 274
Kiinteistövero, 1000 €	316	318	320	621	624	627	630	633
Osuus yhteisöveron tuotosta, 1000 €	241	258	278	291	300	309	318	328
Verotulot yhteensä, 1000 €	2 444	2 661	2 615	2 974	3 039	3 104	3 167	3 235
...muutos, %:a	-5,8 %	8,9 %	-1,7 %	13,7 %	2,2 %	2,1 %	2,0 %	2,2 %
Valtionosuudet, 1000 €	1 169	1 035	1 030	1 112	1 151	1 103	1 082	1 184
...muutos, %:a	19,5 %	-11,5 %	-0,5 %	8,0 %	3,5 %	-4,2 %	-1,9 %	9,4 %
Verorahoitus yhteensä, 1000 €	3 614	3 696	3 645	4 086	4 190	4 207	4 249	4 419
...muutos, %:a	1,1 %	2,3 %	-1,4 %	12,1 %	2,6 %	0,4 %	1,0 %	4,0 %
Rahoituserät, 1000 €	-12	0	-18	-24	-29	-36	-46	-58
Vuosikate, 1000 €	373	76	-144	153	111	-19	-149	-143
Poistot ja arvonalentumiset, 1000 €	348	348	387	382	376	374	372	370
Tilikauden tulos, 1000 €	25	-273	-531	-229	-265	-393	-521	-513
Tilinpäätössiirrot, 1000 €	0	0	0	0	0	0	0	0
Tilikauden ali/ylijäämä, 1000 €	25	-273	-531	-229	-265	-393	-521	-513
Kertynyt ali/ylijäämä, 1000 €	4 179	3 906	3 375	3 146	2 881	2 488	1 967	1 455
Kertynyt ali/ylijäämä, €/as	3 682	3 478	3 043	2 868	2 650	2 308	1 844	1 375
Nettoinvestoinnit, 1000 €	456	1 115	270	260	337	334	330	328
Lainakanta, 1000 €	970	2 007	2 420	2 526	2 750	3 101	3 578	4 047
Lainakannan muutos, 1000 €	-77	1 037	413	106	224	351	478	469
Lainakanta, €/as	855	1 787	2 182	2 303	2 529	2 876	3 354	3 825

Lähde: FCG 16.4.2026

Painelaskelma osoittaa, että tarkastelujaksolla kunnan toimintakate heikkenee, koska käyttötalouden menot kasvavat tuloja nopeammin. Vuosikate muuttuu negatiiviseksi vuonna 2027 ja pysyy pääosin negatiivisena, jolloin tulo-rahoitus ei riitä kattamaan poistoja ja investointeja. Tämä lisää velanoton tarvetta.

Rajamäenkyln tuulivoimapuiston valmistuminen 2028 helpottaa talouden tilannetta, mutta ei käänne kunnan taloutta tasapainoon. Tilikauden tulos on tarkastelujaksolla pääosin alijäämäinen ja vähentää kertynyttä ylijäämää, vaikka taseen puskuri riittää vielä tarkastelujakson ajan. Lainakanta kasvaa selvästi sekä kokonaisuutena että asukasta kohden. Ilman sopeutustoimia taloussuunnitelmakauden tuloskehitys jää olennaisesti alijäämäiseksi ja kunnan taloudellinen liikkumavara heikkenee. Kehitys vaarantaa taloussuunnitelman pitkän aikavälin tasapainon. FCG arvioi Karijoen kunnan vuotuisiksi sopeuttamistarpeiksi yhteensä 500 000 euroa vuosina 2026–2028.

Tasapainottamissuunnitelman tavoitteena on löytää keinoja järjestää Karijoen kunnan toiminta nykyistä taloudellisemmin ja tarkoituksenmukaisemmin. Suunnitelmassa tarkastellaan henkilöstöä, kiinteistöjä, palvelurakennetta, tuloja ja omaisuuden hallintaa sekä esitetään mahdolliset ja toteutettavat toimenpiteet ja niiden arvioidut talousvaikutukset. Raportin lopuksi on koottu yhteen toteutettavat toimenpiteet ja niiden arvioidut yhteisvaikutukset, sekä arvioidaan niiden yhteisvaikutukset ja tarkastellaan niiden merkitystä kunnan talouden pitkän aikavälin tasapainolle.

Tavoitteena on vahvistaa kunnan taloutta pysyvillä säästöillä, tulopohjaa parantamalla ja omaisuutta aktiivisemmin hallinnoimalla. Pitkään jatkunut tarkka taloudenpito ja taseeseen kertynyt ylijäämä antavat kunnalle aikaa toteuttaa tarvittavat muutokset hallitusti. Talouden tasapainottaminen ei edellytä yhtä suurta leikkausta, vaan useiden samansuuntaisten toimien johdonmukaista toteuttamista ja vaikutusten jatkuvaa seurantaa.

Raportin keskeinen johtopäätös on, että Karijoen talouden tasapainottaminen on mahdollista ilman yksittäistä suurta leikkausta, mutta se edellyttää useiden samansuuntaisten toimien yhtäaikaista toteuttamista. Suunnitelman painopiste on pysyväluonteisissa säästöissä, tulopohjan vahvistamisessa ja omaisuuden nykyistä aktiivisemmassa hallinnassa.

Talouden tasapainottamisryhmään ovat kuuluneet Arja Harjunpää, Jukka Kohtala, Jari Malm, Mikko Mäki-Kanto, Marko Sahakoski ja Mikko Savolainen, sekä hallintojohtaja Jenni Rankaviita ja kunnanjohtaja Marko Keski-Sikkilä. Tasapainottamissuunnitelmaa on käsitelty valmisteluvaiheessa myös valtuustoseminaareissa.

1.1 Kunnan talouden kehitys

Alla olevassa taulukossa on esitetty kunnan talouden keskeiset luvut vuosilta 2021–2025. Vuonna 2023 tapahtui kuntien taloudessa merkittävä muutos, kun sosiaali- ja terveystaloudet siirtyivät hyvinvointialueille, vieden sekä kustannuksista että tuloista noin 60 %.

	2021	2022	2023	2024	2025
Toimintatuotot	1 070 791,13	1 219 553,29	1 014 921,47	1 431 461,34	1 165 018,71
Myyntituotot	482 326,16	531 668,39	187 274,05	451 038,43	238 320,91
Maksutuotot	50 510,64	101 047,88	57 369,07	49 979,55	107 655,31
Tuet ja avustukset	70 195,09	55 034,15	91 731,91	139 345,78	88 843,46
Muut toimintatuotot	467 759,24	531 802,87	678 546,44	791 097,58	730 199,03
Toimintakulut	-9 883 286,90	-10 437 840,88	-4 024 590,95	-4 512 191,67	-4 394 203,30
Toimintakate	-8 812 495,77	-9 218 287,59	-3 009 669,48	-3 080 730,33	-3 229 184,59
Verotulot	4 185 287,51	4 272 359,39	2 645 187,84	2 595 549,64	2 444 423,34
Valtionosuudet	5 430 516,00	5 648 949,00	1 185 616,00	978 430,00	1 170 257,00
Rahoitustuotot ja kulut	-9 057,21	24 373,98	-20 326,61	-20 803,36	-12 446,23
Vuosikate	794 250,53	727 394,78	800 807,75	472 445,95	373 049,52
Suunnitelman mukaiset poistot	-300 778,76	-309 635,28	-309 635,28	-333 045,29	-347 814,54
Tilikauden alijäämä / ylijäämä	493 471,77	417 759,50	473.909,57	152 709,75	25 234,98

Kunnan **toimintatuotot** vaihtelevat vuosittain noin 1,0–1,4 miljoonan euron välillä. Myyntituotot vaihtelevat huomattavasti vuosittain, noin 0,19–0,53 miljoonan euron välillä. Maksutuottojen määrä on noin 0,05–0,11 miljoonaa euroa ja tukien sekä avustusten määrä noin 0,06–0,14 miljoonaa euroa vuodessa. Muut toimintatuotot muodostavat suurimman toimintatuottojen erän, ja niiden määrä on kasvanut vuoden 2021 noin 0,47 miljoonasta eurosta vuoden 2025 noin 0,73 miljoonaan euroon.

Toimintakulut olivat ennen sosiaali- ja terveystaloudien siirtymistä hyvinvointialueille noin 10 miljoonaa euroa vuodessa. Vuonna 2023 toimintakulut laskivat sote-uudistuksen seurauksena noin 4,0 miljoonaan euroon. Uudistuksen jälkeen toimintakulut ovat vaihdelleet noin 4,0–4,5 miljoonan euron välillä.

Toimintakate oli vuosina 2021–2022 noin 8,8–9,2 miljoonaa euroa alijäämäinen. Sote-uudistuksen jälkeen toimintakatteen alijäämä pieneni noin 3,0 miljoonaan euroon. Vuosina 2024 ja 2025 toimintakate on kuitenkin vähitellen heikentynyt. Vuonna 2025 toimintakatteen alijäämä oli noin 3,23 miljoonaa euroa, mikä on noin 0,15 miljoonaa euroa enemmän kuin edellisellä vuonna.

Verotuloja kunta sai ennen sote-uudistusta noin 4,2 miljoonaa euroa vuodessa. Vuonna 2023 verotulot laskivat uudistuksen seurauksena noin 2,65 miljoonaan euroon. Tämän jälkeen verotulot ovat vähentyneet vuosittain, ja vuonna 2025 niitä kertyi noin 2,44 miljoonaa euroa. Verotulojen aleneva kehitys heikentää kunnan talouden tasapainoa.

Valtionosuuksia kunta sai vuosina 2021–2022 noin 5,4–5,6 miljoonaa euroa vuodessa. Vuonna 2023 valtionosuudet laskivat sote-uudistuksen seurauksena noin 1,19 miljoonaan euroon. Vuonna 2024 valtionosuudet jäivät alle miljoonaan euroon, mutta vuonna 2025 ne kasvoivat noin 1,17 miljoonaan euroon. Valtionosuuksien kasvu tasapainotti osittain verotulojen vähenemistä vuonna 2025.

Vuosikate oli vuosina 2021–2023 noin 0,7–0,8 miljoonaa euroa. Vuonna 2024 vuosikate laski noin 0,47 miljoonaan euroon ja vuonna 2025 edelleen noin 0,37 miljoonaan euroon. Vuosikate kattaa vielä

suunnitelman mukaiset poistot, mutta vuonna 2025 marginaali jäi enää noin 25 000 euroon. Tilikauden ylijäämä on pienentynyt vuoden 2021 noin 0,49 miljoonasta eurosta vuoden 2025 noin 0,03 miljoonaan euroon. Talouden liikkumavara on siten kaventunut merkittävästi, ja käyttötalouden tasapainoon sekä tulopohjan vahvistamiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota.

1.2 Kunnan toiminnan keskeiset tarkastelukohteet

Kunnan henkilöstömenot olivat vuonna 2025 noin 1,98 milj. € (101,7 % talousarviosta, ylitystä noin 37.000 euroa). Henkilöstökulut muodostavat merkittävän osan kunnan menoista (noin 43 % toimintakuluista) ja olivat samalla tasolla kuin edellisenä vuonna. Henkilöstökulujen hallinta on talouden tasapainottamisessa keskeistä, mutta haasteellista. Kunnan henkilöstömäärä on erittäin pieni, ja henkilöiden tehtäväkuvat ovat hyvin laajoja, mikä asettaa organisaation haavoittuvaan asemaan.

Kunnan omistamien kiinteistöjen ylläpitokustannukset ovat tunnistettu merkittäväksi säästökohteeksi. Kunnalla on useita vajaakäytöllä olevia kiinteistöjä, joita voidaan mahdollisesti poistaa käytöstä esimerkiksi toimintoja keskittämällä. Kiinteistöihin liittyvät lämmitys, sähkö ja ylläpitotarvikkeet sisältyvät talousarvion toimintakuluissa aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden -tilille, jonka menot ylittyvät suunnitellusta lähes vuosittain.

Kunnan palvelutuotanto kattaa yhä laajan peruspalvelujen kokonaisuuden, vaikka sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut ovat siirtyneet kunnan vastuulta. Jokaisella palvelualueella on arvioitava kriittisesti mitkä palvelut ovat lakisääteisiä, mitkä vapaaehtoisia ja mitä voidaan järjestää nykyistä tehokkaammin ulkoistaen tai yhteistyössä muiden kuntien kanssa. Tasapainottamisessa on turvattava lakisääteiset ja strategisesti tärkeät palvelut sekä haettava säästöjä vähemmän kriittisistä toiminnoista. Koska aiemmat sopeutustoimet ovat jo vähentäneet menoja, jatkossa sopeutuksen painopiste on siinä, miten pääosin lakisääteiset palvelut tuotetaan edullisemmin ja tarkoituksenmukaisemmin.

2. Toimintojen tarkastelu, valinnat ja vaikutukset

2.1 Henkilöstökulut

Karijoen kunnan henkilöstömäärä on tällä hetkellä erittäin pieni suhteessa kunnan vastuulla oleviin tehtäviin. Organisaatio toimii kevyellä rakenteella, jossa yksittäisten työntekijöiden tehtäväkuvat ovat laajoja, poikkihallinnollisia ja osin toisiaan täydentäviä. Tämä tekee toiminnasta kustannustietoista, mutta samalla haavoittuvaa: poissaolot, henkilöstövaihdokset tai yksittäisten avainhenkilöiden kuormittuminen voivat vaikuttaa nopeasti palvelujen jatkuvuuteen ja toimintavarmuuteen. Sijaisjärjestelyjen toteuttaminen omalla henkilöstöllä on vaikeaa, koska varahenkilöresursseja on vähän ja osa tehtävistä edellyttää erityisosaamista. Lisäksi lainsäädäntö ja viranomaisvaatimukset asettavat reunaehdoja esimerkiksi henkilömitoitukselle, kelpoisuuksille ja lakisääteisten palvelujen järjestämiselle. Henkilöstöön kohdistuvat sopeutustoimet on siksi suunniteltava erityisen huolellisesti. Säästöjä tulee hakea ensisijaisesti työn organisointia, prosesseja, yhteistyötä ja tehtävien tarkoituksenmukaista kohdentamista kehittämällä.

Mahdolliset toimenpiteet:

- **Rekrytoinneista pitäytyminen:** Vapautuvien toimien täyttämistä voidaan arvioida tapauskohtaisesti. Jos toimi voidaan vapautumisen yhteydessä jättää täyttämättä tai yhdistää muihin toimiin, saavutetaan arviolta 40.000 euron vuotuiset säästöt henkilöstökuluissa per toimi (sisältäen sivukulut). Samalla on kuitenkin huolehdittava, että lakisääteiset palvelut ja strategisesti tärkeät toiminnot turvataan.
- **Tehtävien uudelleenjärjestely:** Organisaatiota tarkastellaan poikkihallinnollisesti. Esimerkiksi osa-aikaiseen tehtävään voidaan yhdistää toisen osaston osa-aikaisia tehtäviä.
- **Yhteistyö ja ulkoistukset:** Seudullinen yhteistyö on keino jakaa henkilöstökuluja. Näin kustannukset jakautuvat useamman kunnan kesken, eikä jokaista asiantuntijaa tarvitse palkata omaan organisaatioon. Tällä hetkellä Karijoen kunta sekä tuottaa että ostaa useita palveluja. Eri tehtäviä voidaan tarvittaessa edelleen ulkoistaa, jos ulkopuolinen tuottaja pystyy tuottamaan palvelun edullisemmin. Mahdollinen ulkoistus tulee tehdä harkiten niin, ettei palvelun laatu heikkene eikä synny piilokustannuksia. Vertailu oman tuotannon todellisiin kustannuksiin on tällöin tärkeää.
- **Henkilöstön etuudet ja sairaspoissaolot:** Henkilöstöetuuksien tavoitteena on tukea työkykyä, vahvistaa työnantajakuva ja helpottaa rekrytointia. Vuonna 2025 henkilöstölle on tarjottu muun muassa liikunta- ja kulttuuriseteliä, polkupyöräetua sekä kuntosalin käyttöetua. Etuuksien käyttöä ja kustannustehokkuutta on kuitenkin seurattava säännöllisesti, jotta ne tukevat tavoitteitaan taloudellisesti perustellulla tavalla. Sairauspoissaolojen vähentäminen työhyvinvointia tukemalla on tärkeää, sillä jokainen vältetty sairauspoissaolopäivä vähentää sijais- ja järjestelykuluja. Lisäksi ylitöiden käyttöä tulee hallita ennakoivalla työvuoro-, loma- ja tehtäväsuunnittelulla, jotta kalliilta ylityökorvauksilta voidaan välttyä.
- **Lomautukset:** Lomautus tarkoittaa määräraikaista työnteon ja palkanmaksun keskeyttämistä siten, että työsuhte säilyy voimassa. Säästö muodostuu pääosin palkka- ja sivukulujen vähenemisestä. Lomautuksia arvioitaessa on kuitenkin huomioitava, että tekemättä jäävät työtehtävät voivat kasautua myöhemmin hoidettaviksi. Tämän vuoksi on varmistettava, ettei saavutettu säästö menetetä myöhemmin ylitöinä tai muina järjestelykuluina.
- **Hallinnon järjestelyt:** Hallinnon muita kustannuksia, kuten toimistomenoja, ohjelmisto- ja järjestelmäkuluja, kokouskäytäntöjä sekä koulutuksia, tulee tarkastella säännöllisesti ja kriittisesti. Säästöjä voidaan hakea esimerkiksi sähköisiä toimintatapoja lisäämällä, päällekkäisiä hankintoja vähentämällä, sopimuksia kilpailuttamalla ja yhteishankintoja hyödyntämällä. Koulutuksista ei kuitenkaan tule luopua kokonaan, sillä henkilöstön osaamisen ajantasaisuus on edellytys sujuvalle hallinnolle, virheiden vähentämiselle ja lakisääteisten tehtävien hoitamiselle. Koulutukset tulee

kohdentaa tehtävien kannalta välttämättömiin osaamisalueisiin ja toteuttaa kustannustehokkaasti esimerkiksi seudullisina koulutuksina, verkkokoulutuksina tai yhteisinä koulutuspäivinä muiden kuntien kanssa.

- **Luottamushenkilöiden palkkiot ja hallinnon kulut:** Luottamushenkilöpalkkiot ovat Karijoella alhaiset, eivätkä ne muodosta kunnan taloudessa suurta menoerää, mutta talouden tasapainottamistilanteessa on perusteltua tarkastella myös näitä kustannuksia. Tarkastelulla on sekä taloudellinen että periaatteellinen merkitys, sillä se osoittaa, että sopeutustoimet kohdistuvat johdonmukaisesti kaikkiin toiminnan osa-alueisiin. Säästöjä voidaan hakea esimerkiksi kokouskäytäntöjä tehostamalla, kokousmäärää ja kokousten kestoa seuraamalla sekä hyödyntämällä etä- ja hybridikokouksia silloin, kun se on päätöksenteon laadun ja avoimuuden kannalta tarkoituksenmukaista. Hallinnon kokonaiskuluja voidaan pienentää myös vähentämällä tarpeetonta tulostamista, postitusta ja kokousmateriaaleihin liittyviä kustannuksia sekä lisäämällä sähköistä valmistelua ja asiakirjojen jakelua.

Edellä mainituista mahdollisista toimenpiteistä suuri osa on Karijoen kunnassa jo toteutettu tai otettu osaksi pysyvää toimintatapaa. Henkilöstömäärä on pieni, tehtävänkuvia on jo yhdistelty, ostopalveluja ja kuntayhteistyötä hyödynnetään useissa tehtävissä, ja hallinnon sähköisiä toimintatapoja on lisätty.

Valitut toimenpiteet:

- Etsitään ja tunnistetaan työvaiheita, prosesseja ja tehtäviä, joita voidaan automatisoida, yhdistää, karsia tai tehdä yhteistyössä muiden kuntien, yritysten tai järjestöjen kanssa.
- Henkilöstömäärän pienentäminen jättämällä vapautuvat virat ja toimet täyttämättä vuosina 2026–2028.

Vaikutukset:

Arviolta 40 000 euron vuotuiset säästöt henkilöstökuluissa per täyttämättä jäävä työtehtävä. Tavoite vähintään kaksi tointa vuosina 2026–2028.

2.2 Kiinteistöt ja toimitilat

Kiinteistöselvitystä on Karijoen kunnassa tehty omana työnä muutamana viime vuotena.

Kiinteistöselvityksessä on noussut esiin useita kiinteistöjä, joiden käyttöaste, käyttötarkoitus tai kunto edellyttävät kunnalta toimenpiteitä, ja joista muutamista on jo tehty päätöksiä selvityksen jälkeen.

Kiinteistöt ovat:

- **Ohriluoman vanha koulu** on toiminut kansalaisopiston tiloina ja kylätupana. Koulun ylläpitokustannukset ovat olleet noin 3 500 euroa/vuodessa, tuloja ei ole ollut. Koulu saatiin myytyä kesäkuussa 2026.
- **Myrkyn kyläkoulun** kiinteistö muodostuu kahdesta koulurakennuksesta. Opetus koululla on loppunut 2012, mutta rakennus on ollut edelleen osin käytössä esimerkiksi kirjaston ja kansalaisopiston tarpeisiin (käyttöaste n. 30 %). Myrkyn koulun ylläpitokustannukset ovat olleet noin 18 000 € vuodessa, tuloja ei ole ollut. Myrkyn molemmat koulurakennukset ovat teknisesti välttävissä tai huonossa kunnossa, ja niiden korjaustarpeet olisivat huomattavia, mikäli käyttöä jatkettaisiin. Valtuusto on jo tehnyt luopumispäätöksen Myrkyn koulusta ja koulu on parhaillaan myynnissä.

- **Vanha kunnantalo** on laitettu kylmilleen loppuvuodesta 2025. Kiinteistössä on edelleen kunnan Susiluolanäyttelyn materiaalia. Kiinteistön käyttökustannukset ovat nykyään pienet, mutta merkittäviin korjauskustannuksiin on varauduttava, mikäli käyttöä jatketaan.
- **Punnin opisto** on huonokuntoinen, käyttöaste noin 75 %, vuokratuotot ovat sisäisiä. Kiinteistön ylläpito maksaa noin 8 000 euroa vuosittain. Kiinteistössä on toiminut kansalaisopisto, jonka toiminnot siirtyvät toisaalle syyskauden 2026 alussa.
- Nuorisotila **Karsina** on kohtalaisessa kunnossa ja puoliksi käytössä, vuokratuotot ovat sisäisiä. Kiinteistön ylläpito maksaa noin 2 000 euroa vuosittain.
- **Eläinlääkäriasema** on hyväkuntoinen. Keväällä 2026 sekä hoitotilat että yläkerran asunnot on saatu vuokrattua ja käyttöaste on 100 %. Tällä hetkellä kiinteistö tuottaa ylijäämää noin 10 000 euroa vuodessa. Omistaminen ei ole kunnan ydintehtävä – myynti vapauttaisi kunnalle pääomaa ja siirtäisi ylläpitovastuun pois.
- **Terveysasemasta** osa jäi tyhjilleen hyvinvointialueen irtisanoessa vuokrasopimuksen vuoden 2025 loppuun. Tiloista on tällä hetkellä vapaana arviolta noin 1/3. Tilat aiheuttavat kunnalle tällä hetkellä alijäämää, mutta kesken olevien vuokraneuvottelujen vuoksi tarkkaa arviota ei voida antaa.
- **Kerhohuone** jäi tyhjilleen hyvinvointialueen irtisanoessa vuokrasopimuksen vuoden 2025 loppuun. Tiloille ei tällä hetkellä ole kunnalla käyttöä. Kustannukset 3 500 euroa/vuosi.
- **Varikko** toimii kunnan teknisen toimen kiinteistönhoitajien tukikohtana, jossa on sosiaalitilat, paja, puutyötila ja muuta työtilaa. Kiinteistö on huonokuntoinen. Varikko voidaan siirtää kunnan teollisuushallin tiloihin. Kiinteistön kustannukset ovat noin 3 000 euroa vuodessa.
- **Teollisuushalli** (Punninportti 1) on tällä hetkellä osittain vajaakäytöllä (halli ~30 % käyttöaste, ulkovarasto 0 %). Kunta on jo päättänyt siirtää teollisuushalliin toimintoja varikolta ja Punninopistolta, jolloin käyttöaste nousee noin 70 prosenttiin.
- Vanha terveystalo eli **Kuusela** on huonokuntoinen. Tällä hetkellä kiinteistö on järjestöjen käytössä maksutta, ja aiheuttaa kunnalle noin 5 000 € ylläpitokulut vuosittain, ei tuloja. Järjestöille on mahdollista osoittaa toiset tilat.
- **Ns. Lääkärintalo** on kunnan vuokrakiinteistö, joka on osin tyhjillään. Kiinteistön ylläpitokustannukset ovat olleet noin 15 000 euroa vuodessa ja tulot ovat olleet noin 10 000 euroa. Kiinteistö on jäämässä tyhjilleen, se ei ole korjauskelpoinen ja on poistettava vuoden 2026 aikana.
- **Vuokratalot A, B, C**, kolmen rivitalon kokonaisuus. Talot todettiin huonokuntoisiksi ja asetettiin käyttökieltoon 2025 ja niiden purku saatiin päätökseen keväällä 2026.
- **Vuokra-asuntojen** vuokrausaste on tällä hetkellä lähes 100 %. Yksittäisiä asuntoja voidaan myydä vuokrausasteen laskiessa.
- **Punnintien omakotitalosta** kunnalla on jo myyntipäätös. Talo on ollut vuokrattuna, mutta vuokrasopimus on päättynyt kesällä 2026 ja kiinteistö on tällä hetkellä tyhjillään. Kiinteistön kulut ovat noin 7 000 euroa/vuosi.

Mahdolliset toimenpiteet:

- Kiinteistöjen myyntiä voidaan tarkastella niiden kohteiden osalta, joilla ei ole strategista merkitystä ja joille arvioidaan löytyvän ostaja. Myynnit pyritään toteuttamaan esim. 1–2 vuoden kuluessa.
- Mikäli vuokra-asuntojen vuokrausaste laskee, voidaan yksittäisiä asunto-osakehuoneistoja myydä.
- Huonokuntoisten tai myymättä jäävien kiinteistöjen purkamista voidaan arvioida vaihtoehtona.

Valitut toimenpiteet:

- Selvityksen jälkeen Karijoen kunnanvaltuusto on jo päättänyt asettaa myyntiin Ohriluoman koulun, Myrkyn koulun ja Punnintien omakotitalon sekä purkaa ABC-rivitalon. Näistä Ohriluoman koulu myytiin kesäkuussa 2026 ja Myrkyn koulu on edelleen myynnissä. Punnintien omakotitalo on saatu vuokrattua määräajaksi, vuokrasopimuksen päätyttyä se laitetaan myyntiin. ABC-rivitalojen purku saatiin päätökseen keväällä 2026.
- Kerhohuoneelle etsitään ensisijaisesti vuokralaista, mutta tarvittaessa kiinteistö voidaan asettaa myyntiin.
- Kuusela ja Lääkäritalo laitetaan kylmilleen ja puretaan 1–2 vuoden kuluessa.
- Punnin opisto ja vanha kunnantalo valmistellaan poistettavaksi käytöstä: niille etsitään ostajaa lyhyellä aikavälillä, mutta rinnalla selvitetään purkukustannukset ja -aikataulu, jotta tarvittaessa ne voidaan purkaa ennen kuin ne aiheuttavat esim. turvallisuusriskin tai merkittäviä lisäkuluja.
- Varikko siirretään teollisuushallin tiloihin ja vanha varikko jää kylmäksi varastotilaksi.

Vaikutukset:

Kiinteistöselvityksessä tunnistettiin 10 kiinteistöä, joilla ei ole kunnalle strategista merkitystä, joiden kunto on huono tai joiden käyttöaste on erittäin alhainen. Näiden kohteiden vuotuiset kustannukset ovat yhteensä noin 82 000 euroa.

Poistettavien kiinteistöjen kustannukset

- Ohriluoman koulu: 3 500 euroa/vuosi (myyty kesäkuu 2026)
- Myrkyn koulu: 18 000 euroa/vuosi (myynnissä)
- ABC-vuokratalot: 9 500 euroa/vuosi (purettu)
- Punnintien omakotitalo: 7 000 euroa/vuosi
- Vanha kunnantalo: 7 000 euroa/vuosi
- Kuusela: 5 500 euroa/vuosi
- Vanha lääkäritalo 15 000 euroa/vuosi
- Punninopisto: 8 300 euroa/vuosi
- Varikko: 4 000 euroa/vuosi
- Kerhohuone: 4 400 euroa/vuosi

Osassa kiinteistöistä on kuitenkin ulkoisia vuokralaisia tai kunnan ja järjestöjen toimintaa, joille on järjestettävä korvaavat tilat. Kiinteistöjen poiston myötä ulkoiset vuokratulot pienenevät noin 17 000 euroa/vuosi. Arvioituun nettosäästön on laskettu toteutuneet ja toteutumassa olevat kiinteistöjen poistamiset ja niistä saatu ulkoinen vuokratuotto, jolloin arvioitu nettosäästö on 65 000 euroa/vuosi.

Kiinteistöjen myynneillä ja käytön optimoinnilla kunta keventää huomattavasti tulevien vuosien menotaakkaa. Mynneistä vapautuva pääoma kohdennetaan investointeihin, joilla on pitkän aikavälin säästövaikutuksia (esim. energiansaneeraukset). Kokonaisuutena kiinteistöjärjestelyt sekä vähentävät juoksevia kuluja että ehkäisevät suuria tulevia investointitarpeita, mikä on ratkaisevan tärkeää kunnan talouden tasapainottamisessa.

2.3 Kunnan palvelut

Kunnan vastuulla on edelleen laaja peruspalvelujen kokonaisuus, vaikka sosiaali- ja terveystalvet eivät enää kuulu kunnan järjestämisvastuulle. Palvelualueita tulee arvioida sen perusteella, mitkä palvelut ovat lakisääteisiä tai strategisesti välttämättömiä ja missä palveluja voidaan tuottaa nykyistä

kustannustehokkaammin. Koska aiemmat sopeutustoimet, kuten kouluverkon supistaminen, ovat jo pienentäneet menoja, jatkossa painopiste on palvelujen järjestämistapojen kehittämässä. Tavoitteena on tuottaa palvelut tehokkaammin, edullisemmin ja tarkoituksenmukaisemmin. Tässä esitetyt havainnot toimivat pohjana tarkemmalle valmistelulle ja päätöksenteolle.

- **Perusopetus:** Perusopetus on kunnan lakisääteinen ydintehtävä. Karijoella toimii yksi alakoulu, ja yläkouluopetus järjestetään Kristiinankaupungissa. Opetus tulee järjestää jatkossakin tehokkaasti seuraamalla ryhmäkokoja ja yhdistämällä luokkia tarvittaessa ikäluokkien pienentyessä. Perusopetuksen nettokustannus on Karijoella 11 661 euroa oppilasta kohden. Se on hieman koko maan keskiarvoa, 11 162 euroa, korkeampi mutta selvästi alle vastaavankokoisten pienten kuntien keskiarvon, 15 728 euroa oppilasta kohden.
- **Varhaiskasvatus:** Karijoen varhaiskasvatuksen nettokustannus on 14 616 euroa lasta kohden, kun koko maan keskiarvo on 11 062 euroa ja pienten kuntien keskiarvo 10 455 euroa. Korkeampia kustannuksia selittävät erityisesti henkilöstömenot ja uuden päiväkotikiinteistön kulut. Karijoella varhaiskasvatuksen hyötysuhdeluku, eli kasvattajien ja lasten välinen suhdeluku on 3,15, kun sen tulisi olla keskimäärin lähellä viittä.
- **Vapaa-aika, liikunta ja nuorisopalvelut:** Liikunta- ja nuorisopalvelut tukevat kuntalaisten hyvinvointia, mutta niiden järjestämistapaa voidaan keventää. Karijoella on useita liikuntapaikkoja, kuten kuntosalia, urheilukenttä, tenniskenttä, jääkiekkokaukalo, kuntoilureittejä ja ylläpidettyjä hiihtoreittejä. Siksi on arvioitava, onko kaikkia liikuntapaikkoja tarpeen ylläpitää nykyisessä laajuudessa. Vuonna 2025 kunta tuki paikallista liikunta- ja nuorisotoimintaa avustuksilla, joista liikuntaan kohdistui 4 800 euroa ja nuorisotoimintaan 2 900 euroa.
- **Kulttuuri ja kirjasto:** Kirjastopalvelut ovat kunnan lakisääteinen tehtävä. Karijoella toimii yksi pääkirjasto, ja Myrkyen vapaaehtoisvoimin ylläpidetyn sivukirjaston toiminta päättyy kesällä 2026. Pääkirjasto toimii myös omatoimikirjastona. Kirjastopalvelut ovat Karijoella käytettyjä ja kustannustehokkaita. Kulttuuripalvelut, kuten kansalaisopisto, museot ja tapahtumat, tulee mitoittaa kysynnän mukaan. Kunnan panostus kulttuuritapahtumiin voidaan pitää maltillisena tarjoamalla järjestöille puitteet ja rajattu tuki sisällön tuottamiseen. Esimerkiksi museotoiminnasta kunnassa vastaa tällä hetkellä järjestö, jolle toiminnan järjestämisestä maksetaan 2 500 euroa vuodessa; aikaisemmin toiminnasta vastasi palkattu museoemäntä. Vuonna 2025 kulttuuritoimintaa avustettiin 1 400 eurolla.
- **Tekniset palvelut:** Karijoen kunnan hoidossa on noin 48 kilometriä yksityisteitä ja kunta avustaa noin 35 kilometrin yksityistieverkostoa. Kunnan hoidossa olevien teiden kustannus on noin 1 350 euroa kilometriltä, kun avustettavien teiden kustannus on vuodesta 2025 alkaen noin 430 euroa kilometriltä. Kunnan hoidossa olevat tiet sitovat lisäksi merkittävästi henkilöstöresursseja esimerkiksi kilpailutuksiin, hoidon valvontaan ja reklamaatioiden käsittelyyn.
- **Hallinto ja tukipalvelut:** Hallinnon tehokkuutta on jo parannettu ulkoistuksilla ja yhdistämällä tehtäviä poikkihallinnollisesti. Jatkossa toimintaa voidaan tehostaa erityisesti digitalisaation, automatisoinnin ja prosessien sujuvoittamisen avulla.

Mahdolliset toimenpiteet:

- Varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa voidaan tarkastella ryhmäkokoja ja henkilöstömitoituksen suhdetta lasten määrään.

- Liikunta- ja nuorisopalveluissa voidaan arvioida palveluverkon optimoinnin vaihtoehtoja, esimerkiksi mitkä tilat ja toiminnot pidetään, mitkä voidaan siirtää yhdistysten vastuulle ja mitkä mahdollisesti lakkauttaa tai yhdistää toisiin.
- Liikuntapaikkojen ylläpidon tehostaminen on mahdollista ottamalla mukaan paikalliset urheiluseurat ja yhdistykset. Kunta voi sopia, että seura hoitaa esimerkiksi jääkiekkokaukalon jäädyttämisen ja ylläpidon avustusta vastaan, sen sijaan että kunnan tekninen toimi käyttää tähän työaikaa ja kalustoa. Tämä malli hyödyttää molempia osapuolia: yhdistykset saavat vaikuttaa olosuhteisiinsa ja kunta säästää työ- ja materiaalikuluissa. Jatkossa avustuksia tulisi kohdentaa nimenomaan sellaiseen toimintaan, joka korvaa tai täydentää kunnan omaa palvelua tai on muulla tavalla vastikkeellista. Mikäli jokin liikuntapaikka on erittäin vähällä käytöllä ja vaatii suuria korjauksia, olisi syytä harkita sen sulkemista kausittain tai pysyvästi.
- Myös nuorisotilojen valvonnassa voidaan haluttaessa hyödyntää järjestöjä. Tällä hetkellä nuorisotilojen valvonta on kuitenkin kunnan omaa toimintaa, se toimii hyvin ja on erittäin maltillista kustannuksiltaan. Nuorisotilan toiminta voidaan siirtää toimivampiin tiloihin, mikäli sellaisia järjestelyjen myötä vapautuu.
- Pääkirjaston osalta voidaan tutkia aukioloaikojen optimointia. Lisäksi tulee tarkastella, onko eilakisääteisiä toimintoja syytä karsia.
- Teknisen osaston resursseja voidaan vapauttaa merkittävästi siirtymällä kunnan hoidossa olevista teistä tiekuntien avustamiseen. Tämä ei välttämättä pienennä kunnan kustannuksia, mutta kohtelee tiekuntia tasapuolisesti ja säästää merkittävästi teknisen osaston henkilöresursseja. Lisäksi selvitettäväksi tulee rakentamispalvelujen laajempi kuntayhteistyö ja lupakäsittelyn (rakennusluvut ym.) siirtäminen mahdollisimman pitkälti sähköiseen järjestelmään, mikä vähentää manuaalista työtä ja nopeuttaa prosesseja. Tukipalveluissa (siivous, ruokahuolto) on jo tarkasteltu mitoitusta, mutta tarvetta tulee tarkastella uudelleen kiinteistöissä tapahtuvien muutosten jälkeen.
- Kunnan yleishallinnon päätöksenteon valmistelun ja asiakirjahallinnan sekä raportoinnin automatisoinnilla voidaan säästää sekä työaikaa että materiaali- ja henkilöstökuluja. Samalla päätöksenteosta tulee läpinäkyvämpää ja kuntalaisten osallisuus paranee.

Valitut toimenpiteet:

Tarkempaan jatkovalmisteluun valittavien palvelutoimien tulee täyttää kolme ehtoa: niiden taloudellinen vaikutus on arvioitavissa, ne eivät vaaranna lakisääteisten palvelujen toteutumista ja ne voidaan valmistella käytännössä kohtuullisella aikataululla. Näin palvelutarkastelu kohdistuu ensisijaisesti toimiin, joilla on todellinen vaikutus kunnan talouteen ja jotka ovat päätöksenteon kannalta toteuttamiskelpoisia.

- Opetuksen ja varhaiskasvatuksen ryhmäkokoja tulee tarkastella kriittisesti ja säännöllisesti.
- Liikuntapalvelujen, erityisesti liikuntapaikkojen ylläpidon tuottamista yhteistyössä järjestöjen kanssa selvitetään.
- Kunnan hallinnon päätöksenteon valmistelun, asiakirjahallinnan sekä raportoinnin automatisointia jatketaan.

Vaikutukset:

Talousvaikutuksia ei voida tässä vaiheessa arvioida tarkasti. Palvelurakenteen tarkastelun tavoitteena on varmistaa, että kunnan resurssit kohdentuvat mahdollisimman tehokkaasti. Priorisoinnin avulla voidaan tarvittaessa luopua vähemmän tärkeistä toiminnoista. Esimerkiksi liikuntapaikkojen ylläpidon uudelleenjärjestely voi vähentää työ- ja ylläpitokuluja merkittävästi.

Toimenpiteiden vaikutus syntyy ennen kaikkea toiminnan tehostumisesta ja menojen kasvun hillitsemisestä. Vaikutukset näkyvät erityisesti pitkällä aikavälillä, kun prosessit paranevat ja yhteistyömallit vakiintuvat. Sopeutuksen tulee olla pitkäjänteistä, jotta vältetään lyhytnäköiset leikkaukset ja säästöistä aiheutuvat uudet kustannukset.

2.4 Tulot ja omaisuuden hallinta

Menojen hillitsemisen lisäksi kunnan on vahvistettava tulopohjaansa ja huolehdittava varallisuutensa suunnitelmallisesta käytöstä. Talouden tasapainottaminen on kestävää vain, jos kunta pystyy menoleikkausten rinnalla lisäämään tulojaan tai hyödyntämään uusia rahoituslähteitä. Karijoen kunnan tulot muodostuvat pääosin verotuloista, joiden osuus oli vuonna 2025 noin 49 prosenttia kokonaistuloista. Valtionosuuksien osuus oli noin 23,4 prosenttia ja toimintatuottojen noin 27,6 prosenttia.

Mahdolliset toimenpiteet:

- **Tulovero:** Karijoen kunnallisveroprosentti on 9,80. Tuloveron 0,1 prosenttiyksikön muutoksen vaikutus kunnan tuloihin on pyöristettynä noin 20.000 euroa vuodessa.
- **Kiinteistövero:** Karijoen kiinteistöveroprosentit ovat nyt lähellä verojen asettamisvälin alarajoja lukuun ottamatta voimaloiden kiinteistöveroprosenttia. Alla olevassa taulukossa on esitetty kunnan nykyinen kiinteistöveroprosentti, kiinteistöveron mahdollinen vaihteluväli, sekä 0,10 prosenttiyksikön muutoksen vaikutus kiinteistöveron tuottoon:

	nyt	vaihteluväli	+0,10 %
yleinen kiinteistöveroprosentti	0,93 %	0,93–2,00	9.000
maapohjan yleinen kiinteistöveroprosentti	1,30 %	1,30–2,00	3.000
vakituisten asuinrakennusten veroprosentti	0,50 %	0,41–1,00	29.000
muiden asuinrakennusten veroprosentti	1,00 %	0,93–2,00	2.000
voimalaitosten kiinteistöveroprosentti	3,10 %	0,93–3,10	-
yleishyödyllisen yhteisön veroprosentti	0,00 %	0,00–2,00	-
rakentamaton rakennuspaikka	ei erill	2,00–6,00	-

- **Kiinteistörekisteriselvityksen laadinta:** Kiinteistörekisteriselvityksessä verrataan kunnassa kiinteistörekisteritietoja ja verorekisteritietoja. Tavoitteena on yhdenmukaistaa kiinteistöverotuksen ja rakennusvalvonnan rekisteritiedot, jolloin kunnassa kiinteistöjen omistajien verokohtelu saadaan oikeudenmukaiseksi ja tasavertaiseksi. Kiinteistörekisteriselvityksellä on mahdollista hillitä kiinteistöverojen nostopaineita.
- **Kuntamarkkinointi ja elinvoiman kehittäminen:** Uusien asukkaiden, yrittäjien ja työpaikkojen houkuttelemisen vahvistaa veropohjaa pitkällä aikavälillä. Samalla on tunnistettava kunnan väestön väheneminen ja epäedullinen ikärakenne. Karijoki voi panostaa maltillisesti elinvoimaan markkinoimalla vapaita tontteja, asumismahdollisuuksia ja kunnan vahvuuksia, kuten turvallista koulua sekä väljää ja hyvää elinympäristöä lapsiperheille. Myös uusia kohdennettuja etuja uusille asukkaille tai rakentajille voidaan harkita, jos niiden kustannus-hyöty-suhde on perusteltu. Yrittäjyyttä voidaan tukea sujuvoittamalla lupa-asioita, tarjoamalla neuvontaa ja hyödyntämällä hankkeita. Uudet yritykset voivat lisätä työpaikkoja ja yhteisöverotuloja. Työllisyyspalvelujen siirryttyä kuntien vastuulle Karijoki voi vaikuttaa aiempaa suuremmin työllisyyteen. Aktiivinen työllistäminen ja yritys yhteistyö voivat pienentää työmarkkinatuen kuntaosuutta ja lisätä verotuloja.

Kuntamarkkinoinnin vaikutukset näkyvät viiveellä nettomuuton, työllisyyden ja yritystoiminnan vahvistumisena. Esimerkiksi yhden keskituloisen perheen muutto kuntaan voi lisätä kunnallisverotuloja arviolta noin 5 000 eurolla ja valtionosuuksia noin 10 000 eurolla vuodessa. Jo muutaman perheen positiivinen nettomuutto voi siksi parantaa kunnan tulokehitystä merkittävästi.

- **Valtionavustukset ja hankerahoitus:** Kunta voi vahvistaa talouttaan hyödyntämällä ulkopuolisia rahoituslähteitä nykyistä aktiivisemmin. Tämä edellyttää suunnitelmallista hankehakua EU:n, valtion ja alueellisten kehittämisrahastojen rahoituksiin. Mahdollisia rahoituskanavia ovat esimerkiksi AKKE-rahoitus sekä ympäristöministeriön energiatehokkuusavustukset. Ulkopuolinen hankerahoitus vähentää kunnan oman rahoituksen tarvetta ja mahdollistaa kehittämistoimia ilman vastaavaa raskautta käyttötaloudelle.
- **Metsä- ja maaomaisuus:** Karijoen kunnalla on metsä- ja pelto-omaisuutta, jonka tuottoja voidaan kehittää kestävästi. Metsäomaisuuden hoidossa hyödynnetään ulkopuolisia asiantuntijoita.

Peltojen vuokraus: Kunnan pellot on vuokrattu paikallisille viljelijöille, ja seuraava vuokrakausien kilpailutus on vuonna 2027. Vaikka vuokratulot ovat melko pieniä, kilpailutus on perusteltu tapa varmistaa niiden kohtuullinen taso.

Maa-alueiden myynti: Kunnan voi arvioida, onko sillä metsä- tai peltoalueita, joilla ei ole merkitystä kaavoituksen, virkistyskäytön tai muun strategisen tarpeen kannalta. Tarpeettomat alueet voidaan myydä, jos niistä on saatavissa kunnalle kohtuullinen hinta.

Tonttimaan myynti: Kunnan omistamat omakoti- ja teollisuustontit on hyvä pitää näkyvästi esillä ja houkuttelevina uusille rakentajille ja yrityksille.

- **Sijoitustoiminta ja rahavarojen hallinta:** Kunnalla on noin 2 milj. € kassavarat, joiden sijoittaminen harkitusti on mahdollista.
- **Lainojen hallinta:** Kunnan lainakanta oli noin 0,844 M€ vuoden 2025 lopussa (741 €/asukas), lainat ovat osin kiinteäkorkoisia ja korkotaso edullinen, mutta palveluasumista koskevan lainan korkoehdot ovat nykyvalossa epäedulliset.

Valitut toimenpiteet:

- **Kunnan tulovero:** Kunnan tuloveroa korotetaan vuodesta 2027 alkaen 0,1 prosenttiyksikköä, jonka vaikutus kunnan verotuloihin on noin +20 000 euroa.
- **Kiinteistöverojen nosto:** Kiinteistöveroa korotetaan yleisen kiinteistöveron, maapohjan ja vakituisen asuinrakennuksen sekä muiden asuinrakennusten osalta 0,1 prosenttiyksikköä, jonka vaikutus kunnan kiinteistöverotuloihin on noin +43 000 euroa.
- **Kiinteistörekisteriselvityksen laadinta:** Kiinteistörekisteriselvityksessä verrataan kunnan kiinteistörekisterin ja verorekisterin tietoja. Tavoitteena on yhdenmukaistaa kiinteistöverotuksen ja rakennusvalvonnan tiedot, jotta kiinteistönomistajien verokohtelu on oikeudenmukaista ja tasapuolista, ja kiinteistöveron muutostarpeita voidaan arvioida oikealta pohjalta. Kunnanhallitus päättää selvitys aloittamisesta ja toteutustavasta vuoden 2026 aikana.
- **Hankerahoituksen** hakua tehostetaan. Tätä varten on seudullisena (Leader-alue) yhteistyönä rekrytoitu hankesuunnittelija, joka mm. avustaa kuntia oikean rahoituslähteen etsimisessä ja hankerahoituksen haussa.

- **Metsien käyttö ja puun myynti.** Nykyisiä metsän puunmyyntituloja (80 000 euroa/vuosi) on mahdollista lisätä kestävästi noin 30 000 eurolla vuosittain. On kuitenkin suositeltavaa päivittää kunnan metsäsuunnitelma ja selvittää, onko myös sellaisia metsän käyttömahdollisuuksia, joita ei ole vielä hyödynnetty.
Metsätilat, jotka sijaitsevat naapurikunnissa, ja jotka eivät ole tuulivoimakaavoituksen piirissä, voidaan liittää yhteismetsään.
- **Tonttimarkkinointia tehostetaan.** Tonteista tulisi saada mieluummin pieni myyntitulo ja uusi asukas tai yritys, kuin että tontti seisoo tyhjiään. Tarvittaessa tonttien hinnoittelua voidaan alentaa tai tarjota muita etuja (esim. kunnallistekniikan liittymismaksun alennus) muutaman vuoden ajan, jotta saadaan uusia rakentajia. Tämä on investointi tulevaan verokertymään. Myös erilaisia tonttikampanjoita tulee harkita varsinkin uuden asuinalueen kaavan valmistuttua.
- **Kunnan kassavarojen sijoittaminen** tuottavasti mutta turvallisesti. Kunnan tulee pitää osa kassasta likvidinä päivittäisten menojen hoitamiseksi, mutta ylimääräisiä likvidejä varoja voidaan hallitusti sijoittaa. Esimerkiksi 1 miljoonan euron sijoitus 4 % tuotolla toisi noin 40 000 € tuottoa vuodessa. Kunta on jo tallentanut noin 1,4 milj. euroa korkotileille, mutta syksyn 2026 aikana laaditaan sijoitussuunnitelma, jolla tavoitellaan korkotiliä korkeampaa tuottoa.

Vaikutukset:

Verotuloissa 0,10 prosenttiyksikön korotus kunnallisveroon ja 0,10 prosenttiyksikön korotus kiinteistöveroihin tuovat yhteensä noin 63 000 euron vuosituoton. Lisäksi kiinteistörekisterikartoituksella voidaan saada lisää verotuottoa, mutta sen vaikutusta ei tässä vaiheessa voida arvioida euromääräisesti.

Sijoituksilla tavoitellaan vähintään 40 000 euron vuosituottoa, mutta toteutuva tuotto riippuu sijoitussuunnitelmasta, markkinatilanteesta ja hyväksyttävästä riskitasosta.

3. Yhteenveto ja toimenpiteiden vaikutukset

Alla oleva taulukko kokoaa keskeiset toimenpiteet talouden tasapainottamiseksi sekä niiden arvioidut vaikutukset kunnan talouteen.

Toimenpide, toteutusvuosi	Arvioitu vaikutus
Menot: Vapautuvien toimien ja virkojen täyttämättä jättäminen. 2026–2028, vähintään kaksi tointa.	80.000 euroa
Menot: kiinteistöjärjestelyt, nettosäästö. 2027.	65.000 euroa
Tulot: kiinteistöverojen nosto 0,1 prosenttiyksikköä ja tuloveron nosto 0,1 prosenttiyksikköä. 2027.	63.000 euroa
Tulot: Metsäomaisuuden lisähakkuut. 2026 –	30.000 euroa
Tulot: Kassavarojen sijoittaminen (esim. 1 M€ × 4 %). 2027 –	40.000 euroa
Yhteensä vaikutus tuloihin ja menoihin	278.000 euroa

Yllä olevassa taulukossa on esitetty toimenpiteet, joiden euromääräinen vaikutus voidaan arvioida. Näiden lisäksi on tasapainottamissuunnitelmassa valittu toteutettavaksi toimenpiteitä, joilla ei ole välitöntä osoitettavaa euromääräistä säästövaikutusta, mutta jotka vaikuttavat talouden hallintaan hillitsemällä menojen kasvua tai lisäämällä tuloja pitkällä aikavälillä.

Suunnitelmakaudella 2026–2028 kunta kartoittaa työvaiheet, prosessit ja tehtävät, joita voidaan automatisoida, yhdistää, karsia tai toteuttaa yhteistyössä muiden kuntien, yritysten ja järjestöjen kanssa. Opetuksen ja varhaiskasvatuksen ryhmäkokoja arvioidaan säännöllisesti suhteessa lasten määrään, palvelutarpeeseen, henkilöstöresursseihin ja kustannuksiin. Liikuntapalveluissa selvitetään yhteistyötä paikallisten yhdistysten ja järjestöjen kanssa erityisesti liikuntapaikkojen ylläpidossa. Lisäksi jatketaan päätöksenteon valmistelun, asiakirjahallinnan ja raportoinnin automatisointia sekä vähennetään manuaalista ja päällekkäistä työtä.

Vuonna 2026 kunnanhallitus käynnistää kiinteistörekisteriselvityksen, jossa kunnan kiinteistörekisterin tietoja verrataan Verohallinnon kiinteistöverotuksen tietoihin. Selvityksen avulla yhdenmukaistetaan rekisteritietoja, parannetaan rakennusvalvonnan tietopohjaa, vahvistetaan kiinteistönomistajien tasapuolista verokohtelua ja luodaan pohja kiinteistöveron muutostarpeiden arvioinnille. Hankerahoituksen hakua tehostetaan hyödyntämällä asiantuntijoita rahoituslähteiden tunnistamisessa, hankkeiden valmistelussa ja hakemusten laatimisessa. Lisäksi selvitetään naapurikunnissa sijaitsevien, tuulivoimakaavoituksen ulkopuolisten metsätilojen liittämistä yhteismetsään.

Kunta tehostaa asuin- ja yritystonttien markkinointia sekä arvioi tonttien hinnoittelua ja rakentamista tukevia määräaikaista kannustimia, kuten myyntihintojen alentamista tai liittymismaksuetujen tarjoamista. Uuden asuinalueen kaavan valmistuttua toteutetaan tonttikampanjoita, joiden tavoitteena on saada tontit käyttöön, lisätä rakentamista sekä vahvistaa kunnan väestökehitystä, elinvoimaa ja tulevaa verotulopohjaa.

Edellä mainitut talouden tasapainottamissuunnitelman toimenpiteet toteutetaan vuosien 2026–2028 aikana. Suunnitelmassa esitettävien toimien arvioitu vaikuttavuus on noin 278 000 euroa nettosäästöinä ja tulojen kasvuna. Toimenpiteet vahvistavat kunnan vuosikatetta ja tukee kumulatiivisen ylijäämän säilymistä.

Talouden painelaskelmassa on taustatietona käytetty Karijoen kunnan talousarviota 2026, jota on päivitetty käyttäen verotuloennustetta 8/2026 ja valtionosuusarviota 6/2026. Verotuloennuste perustuu kuntaliiton veroennustekehikkoon. Valtionosuuslaskenta perustuu kunnan asukaslukuun ja väestörakenteeseen (Tilastokeskuksen väestöennuste 2024, jota on oikaistu vuoden 2025 toteutumalla). Painelaskelmassa toimintakate 2026 jälkeen on laskettu trendillä, joka perustuu keskimääräiseen inflaatiokehitykseen.

Tasapainottamissuunnitelman mukaiset henkilöstökulujen säästöt on huomioitu vuosille 2026–2028. Kiinteistöjen kustannussäästöt on huomioitu kokonaisuudessaan 1.1.2027 alkaen. Verojen korotukset on otettu huomioon 1.1.2027 alkaen. Puun myynnin lisäys on huomioitu 2026 alkaen ja sijoitustoiminnan tulot 2027 alkaen.

Sopeutustoimet vuosille 2026–2028

Sopeutuserä	2026	2027	2028
Henkilöstökulut	20 000	60 000	40 000
Kiinteistöt		65 000	
Myyntituotot	30 000		
Sijoitustuotot		40 000	
Yhteensä	50 000	165 000	40 000

Verotulot 2027

Verotulojen kasvu	63 000
--------------------------	---------------

Taulukossa toimenpiteestä on kohdistettu kyseiselle vuodelle se summa, joka ko. vuodelle arvioidaan vaikuttavan ja mahdollinen loppuosa merkitään seuraavalle vuodelle. Kun säästö on toteutunut, sen vaikutus jää pysyväksi eikä sitä merkitä uudelleen myöhemmille vuosille.

Seuraavalla sivulla oleva FCG:n laskelma kuvaa Karijoen kunnan talouden kehitystä tilanteessa, jossa sopeutustoimet on otettu käyttöön, ja osoittaa selvästi aiempaa hallitumman talouspolun. Väestökehitys on edelleen laskeva ja tuloveroprosentti hieman korkeampi (9,90 %), mutta keskeinen muutos syntyy menopuolelle kohdistuvista sopeutuksista sekä tulojen vahvistamisesta. Toimintakatteen heikkeneminen hidastuu verrattuna nykyraan, mikä näkyy erityisesti vuosina 2027–2028. Vuosikate pysyy koko tarkastelujakson ajan positiivisena ja riittää kattamaan poistot vuodesta 2028 alkaen, mikä on keskeinen käänne talouden kestävyyskannalta. Tilikauden tulos on alkuvuosina vielä alijäämäinen, mutta kääntyy ylijäämäiseksi 2028.

Laskelmassa on huomioitu vuonna 2027 valmistuvan Rajamäen tuulipuiston vaikutuksen kunnan kiinteistöverotuottoon vuodesta 2028 alkaen.

Sopeuttamisen jälkeen vuosikate kattaa poistot vuodesta 2028 alkaen. Omavaraisuusaste säilyy yli 50 prosentissa, suhteellinen velkaantuneisuus alle 50 prosentissa ja lainakanta pysyy hallitulla tasolla. Kokonaisuutena laskelma osoittaa, että sopeutusohjelma onnistuu vakauttamaan kunnan talouden, turvaamaan rahoituksen riittävyyden ja täyttämään talouden tasapainovaatimukset keskipitkällä aikavälillä.

Karijoki							
Väestöennusteena: Tilastokeskus 2024 (vuoden 2025 toteumalla oikaistu)							
	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Asukasluku	1 134	1 122	1 108	1 096	1 086	1 077	1 066
Veroprosentti	9,80	9,80	9,90	9,90	9,90	9,90	9,90
Toimintakate, 1000 €	-3 229	-3 522	-3 485	-3 532	-3 620	-3 711	-3 803
...josta sopeutus		50	142	40	0	0	0
...josta ylimääräinen menolisäys		0	0	0	0	0	0
...josta sote-kiinteistöjen vaikutus		0	-17	0	0	0	0
Toimintakatteen muutos, 1000 €	-148	-292	37	-47	-88	-91	-93
...muutos, %:a	4,8 %	9,1 %	-1,0 %	1,4 %	2,5 %	2,5 %	2,5 %
Kunnallisvero, 1000 €	1 888	1 974	1 939	1 987	2 039	2 069	2 083
Kiinteistövero, 1000 €	316	329	370	672	675	678	682
Osuus yhteisöveron tuotosta, 1000 €	241	270	294	309	320	330	340
Verotulot yhteensä, 1000 €	2 444	2 573	2 603	2 969	3 035	3 077	3 104
...muutos, %:a	-5,8 %	5,2 %	1,2 %	14,0 %	2,2 %	1,4 %	0,9 %
Valtionosuudet, 1000 €	1 170	1 037	1 070	1 148	1 192	1 140	1 110
...muutos, %:a	19,6 %	-11,4 %	3,1 %	7,4 %	3,8 %	-4,4 %	-2,6 %
Verorahoitus yhteensä, 1000 €	3 615	3 610	3 673	4 117	4 227	4 217	4 214
Verorahoituksen muutos, 1000 €	41	-5	63	444	110	-10	-3
...muutos, %:a	1,1 %	-0,1 %	1,8 %	12,1 %	2,7 %	-0,2 %	-0,1 %
Rahoituserät, 1000 €	-12	0	27	30	39	47	52
josta: korkotuotot, 1000 €	0	0	0	0	0	0	0
josta: muut rahoitustuotot, 1000 €	11	35	75	75	75	75	75
josta: korkokulut, 1000 €	23	35	48	44	36	28	22
josta: muut rahoituskulut, 1000 €	0	0	0	0	0	0	0
Vuosikate, 1000 €	373	88	215	616	646	553	463
Poistot ja arvonalentumiset, 1000 €	348	348	336	325	320	316	313
Satunnaiset erät, 1000 €	0	0	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos, 1000 €	25	-260	-121	290	326	237	150
Tilinpäätössiirrot, 1000 €	0	0	0	0	0	0	0
Tilikauden ali/ylijäämä, 1000 €	25	-260	-121	290	326	237	150

Lähde: FCG 2.9.2026

Talouden tasapainottamissuunnitelmassa esitettyihin arvioihin liittyy epävarmuutta erityisesti kiinteistöjen myyntiaikataulujen, purkukustannusten, korkotason, sijoitustuottojen ja valtionosuuksien kehityksen osalta. Tämän vuoksi suunnitelman vaikutuksia tulee tarkentaa vuosittain talousarvion laadinnan yhteydessä ja tarvittaessa täydentää uusilla toimenpiteillä. Seurannassa on erotettava toisistaan pysyvät säästöt, kertaluonteiset myyntitulot ja sellaiset tulot, joiden toteutuminen riippuu markkinatilanteesta, hakupäätöksistä tai muista kunnan ulkopuolisista tekijöistä. Tämä auttaa arvioimaan, mitkä toimenpiteet aidosti vahvistavat vuosittaista käyttötaloutta ja mitkä parantavat taloutta vain tilapäisesti.

Käytännössä seuranta voidaan toteuttaa kokoamalla talousarvion ja osavuosikatsausten yhteyteen erillinen toimenpideseuranta, jossa kullekin tasapainottamistoimelle määritellään vastuuhenkilö, aikataulu, arvioitu talousvaikutus ja toteutunut vaikutus. Samalla tulee arvioida, onko vaikutus pysyvä, kertaluonteinen vai epävarma. Jos jokin toimenpide ei etene suunnitellusti tai sen talousvaikutus jää arvioitua pienemmäksi, tulee valmistelussa tuoda päätöksentekoon vaihtoehtoisia tai täydentäviä toimia.